

BUITEN

21^E JAARGANG N^O. 32.

ZATERDAG 6 AUGUSTUS 1927.

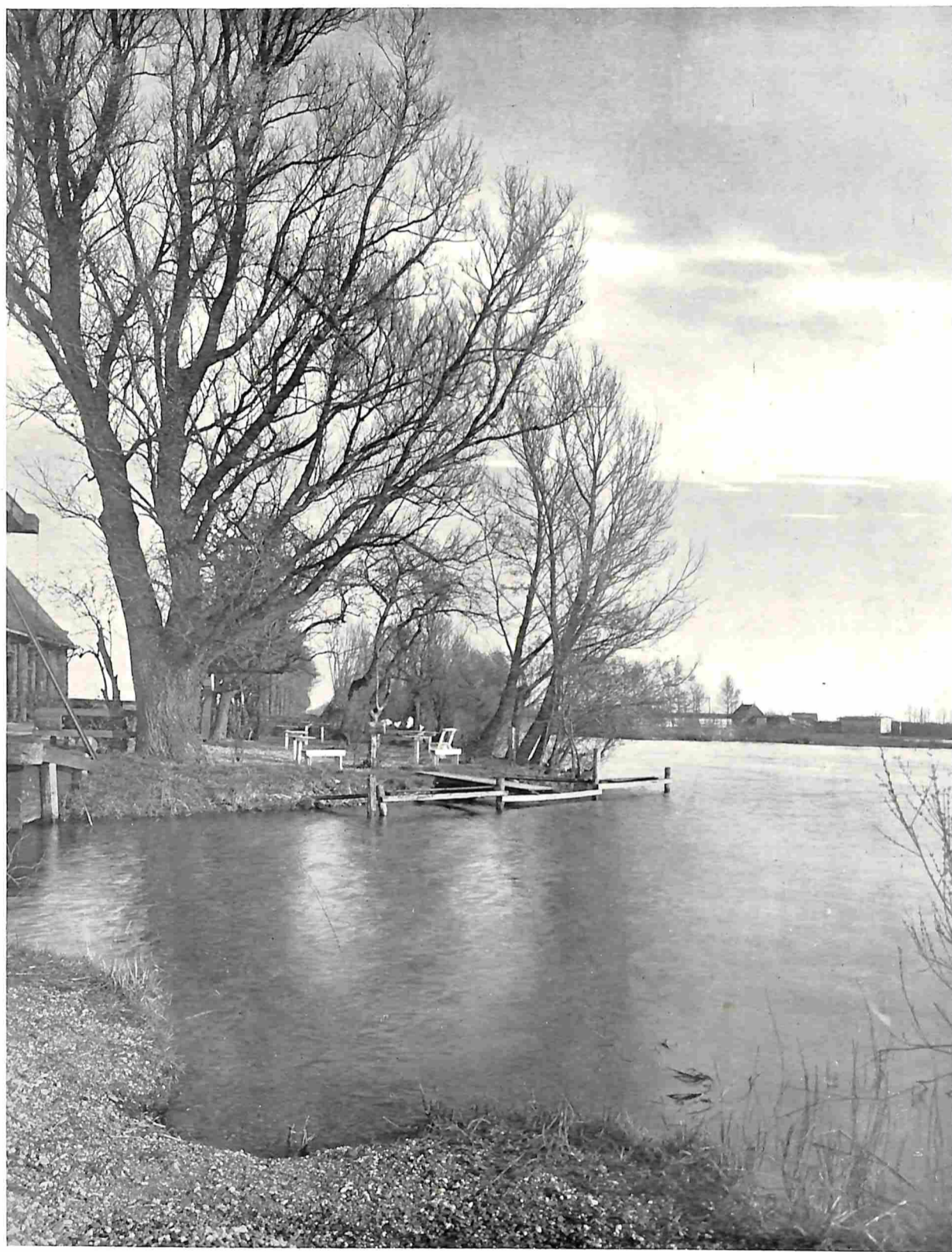

Foto C. Steenbergh.

BIJ 'S-GRAVELAND.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

BIJ 'S-GRAVELAND (ILLUSTRATIE)	BLZ. 373
OP DE HELLING DER BARRANCA, DOOR HERMAN WHITAKER (3)	BLZ. 374
HET NIEUWE KERKGEBOUW VAN FIRST CHURCH OF CHRISTIAN SCIENTIST TE 'S-GRAVENHAGE (GEÏLLUSTREERD), DOOR G.	BLZ. 376—377
VERSTERKTE KERKEN DOOR K. L. SCHAMP	BLZ. 376
OUDE SCHIEDAM (GEÏLL.), DOOR M. C. SIGAL JR. (2)	BLZ. 378—381
HET OCHTENDBEZOEK, DOOR AMBER	BLZ. 380
EEN BIJZONDERE HUISGENOOT, DOOR BATO	BLZ. 381
VAN VERRE STRANDEN (GEÏLLUSTREERD), DOOR W. A. SCHRAUWEN (2)	BLZ. 382—383
SPIJKERBALSEM, DOOR Mr. C. BAKE	BLZ. 382
IN HET RIJK DER STILTE, DOOR CHARLES G. D. ROBERTS (3)	BLZ. 383
SLANGEN ALS BOOMBEWONERS (ILLUSTRATIE)	BLZ. 384

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

De uitgevers verzoeken beteeftdelijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

Op de helling der Barranca

DOOR

3) HERMAN WHITAKER.

H IJ joeg de dieren met slagen, vloeken en fluiten op en een half uur voor zonsondergang kwamen de reizigers uit aan den rand van een uitgestrekt dal. Ofschoon door Seyd's beschrijving voorbereid op iets heel moois, sperde Billy zijn oogen open en bleef zwijsend zitten staren. Aan hun voeten viel het land bijna loodrecht neer en onder hen lagen purperen diepten, waarin heuvelpunten, rood in de stralen der ondergaande zon, omhoog staken. Zoo diep was het, zoo uitgestrekt, dat hij duizelig werd toen hij trachtte met zijn oogen het smalle pad te volgen tot waar in de diepte in blauwen nevel gehuld zelfs de groote cederboomen mikrosopisch kleine plantjes leken. Aan de overzijde van het dal rezen verwarde bergmassa's op, naakt en kaal en onherbergzaam, met diepe scheuren en geweldige rotsblokken, als op den dag toen de trillende aarde ze had opgeheven uit de zee.

„Dronken! Dronken!” mompelde Billy tenslotte. „Dronken bergen, losgebroken in een waanzinnige wereld. De heele aarde op zijn kop gezet. Houd me vast, Bob, voor ik er in val. Hoe diep denk je dat dit gat is?”

„Zoowat vijf duizend voet tot den bodem. Een paar mijl dichter bij de kust valt het nog een paar duizend voet lager. Wij zijn nog altijd dicht bij de Stille Zuidzee. Wij kunnen niet meer dan dertig mijlen van de kust zijn”.

„Die goeie, ouë zee! Zijn dat niet denneboomen daarginds?”

„Zeker. Een Amerikaansche maatschappij haalt een klein eindje verder millioenen voeten hout hier vandaan. Prachtige boomen en trotsch op hun manier. Kijk maar eens hoe volkomen zij zich afgezonderd houden van den tropischen plantengroei in de laagte. Dat groen, dat je daar in de verte ziet, is suikerriet — twee duizend morgen op de hacienda van den generaal te San Nicolas. En zie je die spleet daarginds, heelemaal geel en groen, zoowat drie duizend voet onder den top? Dat zijn wij, señor, de Santa Gertrudis Mijn. En dat herinnert mij er aan, dat we zullen moeten voort-

maken als wij voor het invallen van den nacht het logement willen bereiken. *Vaminos, Carlos*”.

Maar de ezeldrijver schudde het hoofd. „Na u, señor, want als die duivels het weer in hun kop zouden krijgen op den loop te gaan, zouden wij uw bagage in geen half jaar uit de ravijnen teruggehaald hebben”.

Het zig-zag-loopende pad afdalend, zag Seyd de juistheid van de redeneering in; want bij den eersten draai viel een steen waartegen de muilezel traptte, vijf honderd voet naar beneden en sprong toen in nog grootere diepte neer. Nergens was het pad breeder dan strikt noodig was om langs te komen. Misleid door den schijnbaar kleinen afstand die hen scheidde van de witte streep, door het pad op den bodem getrokken, merkte Billy op:

„Drie uren, zeg je? Het komt mij voor, dat wij het in één uur kunnen doen”.

„In nog minder — als je muilddier uitglijdt en over den rand gaat. Met een snelheid van duizend voet per val, zou je in zoowat veertien seconden netjes over den bodem verspreid liggen. Maar als je mij blijft volgen over de acht of negen mijlen van het pad, zal je ruim drie uur noodig hebben”.

Terwijl hij nog sprak, werden de rossige punten in het dal plotseling uitgedoofd en slechts de hooge toppen aan den overkant verhieven hun gele koppen als toortsen in de lucht. Maar ook die gingen de een na den ander uit en na een uur trokken ze voort in een duisternis, die eer verdiept dan verlicht scheen door de maansikkel, die nauwelijks boven de bergranden oprees. De duisternis en de stilte werden slechts verbroken door het tikken der hoeven en het kletteren van vallende steentjes; en zij bleven zoo lang dalen, tot Billy een zonderlinge zinsbegoocheling kreeg. Telkens stak hij zijn hand uit om het gesteente terug te duwen, dat hem, naar hij dacht, in den afgrond wilde werpen en daardoor liet hij iets toe, waaraan Seyd onmiddellijk een einde zou gemaakt hebben en wel de bespottelijke manier waarop de ezeldrijvers achter hem hun dieren opjoegen. Tweemaal moest hij op een kop slaan, die trachtte zich tusschen hem en den muur te dringen en het gaf hem een gevoel van verlichting, toen de helling wat minder steil werd en hij een eindje voor ze uit kon rijden.

Seyd reed langzaam vooruit, geheel in beslag genomen door de plannen die zijn geest bezig hielden. Zoo kwam het, dat toen zijn rijdier plotseling snuivend bleef stil staan, hij bijna afgeworpen werd. Als zijn instinkt hem niet gewaarschuwd had, zou hij het dier de sporen in de zijde hebben gedrukt. Maar nu stapte hij af en keek naar de oorzaak. En tot schrik van Billy, die de ezels achter hem hoorde schuifelen en glijden, klonk zijn stem op:

„Halt daar achter allemaal! Een aardverschuiving heeft het pad vernield!”

VIERDE HOOFDSTUK.

Billy's haren rezen te berge. Toen de ezels, nadat Seyd zijn woorden in het Spaansch herhaalde, bleven stil staan, bevoog zijn pet zichtbaar op zijn hoofd.

„Billy!” klonk Seyd's bevel. „Stijg af en ga liggen. Dat is onze eenige kans!”

Maar in die enkele oogenblikken had Mr. William Thornton essayeur en metallurgist, snel gedacht. Hij lag al op den grond en de gedachte aan de scherpe hoeven, die binnen enkele seconden op hem zouden trappen, gaf hem een plotselinge ingeving. Seyd, die zijn lot lag af te wachten, hoorde een lucifer afstrijken en zag Billy's rood hoofd oprijzen onder den buik van den eersten ezel, die steigerde voor de vlam. Een tweede kop schoof langs den rotswand en terwijl het eerste dier omtuimelde en in den afgrond verdween, zag hij de andere ezels die trachtten hun vaart te stuiten; en achter ze de lange zweepen, die ze voort wilden jagen. Als in een bliksemflits verscheen en verdween het beeld.

In den korten tijd dien Billy noodig had om een tweeden lucifer aan te steken, merkte Seyd een massa op. Een heesche gil, het plotseling rennen van weglopende hoeven, Bill's zenuwachtige verwenschingen, vormden slechts den achtergrond voor zijn overzicht van de gebeurtenissen van den dag. Het gesprek met de ezeldrijvers, hun weigering om op den top te kampeeren, het aandringen dat hij en Billy vooruit zouden rijden, het er vandoor gaan der dieren 's middags, en woorden bracht toen de tweede lucifer een verlaten pad toonde van waar zij stonden tot de volgende bocht.

„Het is een voorafberaamd plan. Zij wisten van de aardverschuiving; zij wilden ons in het donker te pletter laten vallen”.

„Maar waar zijn ze nu?” Billy keek in de duistere diepte. „Zij zullen toch niet —”

„Geen denken aan. De ezels zijn teruggedraafd en zij probeeren ze vóór te blijven. Luister!” Verderop in de hoogte klonk luid hoefgetrappel. „Daar gaan ze en wij moeten zorgen, dat ze blijven gaan. Als wij ze niet laten loopen, zooals ze nog nooit in hun leven geloopt hebben, verdienen we wat zij ons wilden aandoen”.

En zij lieten ze loopen! Zij haalden de ezels in toen deze juist wat kalmer werden en Seyd liep vooruit en stak een lucifer aan onder den staart van den laatsten; toen begonnen ze weer de zweetende drijvers achterna te rennen. Over de ergste hellingen joegen zij de angstige dieren op. Soms staken zij een lucifer op en dan zagen zij de uitgeputte ezeldrijvers moeizaam voortzwoegen. Soms hoorden zij hun zwaar hijgen boven het geschraap der hoeven. Maar door beurtelings te rijden, joegen zij ze voort tot het eerste plateau.

„En nu moeten ze naar beneden rennen!” riep Seyd uit, maar tezelfder tijd reed hij bijna tegen een ruiter op, die juist zijn rijdier uit den weg had getrokken.

„Zijt gij het, señor?”

Hier in de hoogte hielp het geflonker der sterren het zwakke maanlicht en ofschoon het gelaat van den man in de schaduw bleef, herkende Seyd zoowel de rechte, lenige gestalte als de stem van Sebastien Rocha. „Komt zien of zijn werk goed gedaan is”, dacht hij, terwijl hij overluid antwoordde: „Zooals u ziet, señor”.

„Eerst lang nadat gij vertrokken waart, hoorde ik van de aardverschuiving en ik heb hard gereden — een paard verminkt en dit arme dier half dood gereden. Maar dat hindert niet, als ik nog maar tijdig ben gekomen”.

„Huichelaar!” dacht Seyd weer. Maar niettemin verbluft door de kalme zekerheid dier woorden, zei hij rustig: „Dat zoudt u niet geweest zijn, als die kerels hun zin hadden gekregen”.

„Wat, señor? Hoe dat zoo?”

Als zijn verbazing geveïnsd was, speelde hij meesterlijk comédie. Terwijl Seyd vertelde hoe zij slechts als door een wonder gered waren, bleef Sebastien rustig luisterend te paard zitten. Maar nauw had Seyd uitgesproken of hij barstte los. Een groven Spaanschen vloek uitstootend, reed hij op de ezeldrijvers in, die met getrokken messen op Billy losstormden en sloeg ze met zijn zware zweep op gezicht, hoofd en schouders. Vijf minuten later suisde de zweep nog door de lucht en hoezeer ze het ook ten volle verdiend hadden, zagen Seyd en Billy huiverend naar die meedoogenlooze afstraffing. De mannen verdroegen het zonder poging tot vluchten of verdedigen; bleven met de armen voor hun gezicht staan, jankend als geranselde honden.

Die lijdzaamheid deed Billy twijfelen.

„Het lijkt toch wel alsof het hun eigen werk was”.

Seyd haalde zijn schouders op. „Misschien; in ieder geval hebben wij geen bewijs”.

„Ziezo, blinde zwijnen, dat is vooreerst genoeg!” klonk nu Sebastien's kille stem. „Gaat nu vuur aanmaken en de dieren vastleggen”. En Seyd's achterdocht verdween bij de rustige kalme waarmee Sebastien zich nu tot hen wendde en zei: „U zult hier tot den ochtend moeten blijven, want het is nog heel ver naar den anderen weg. Ongelukkigerwijs was het de ezel die de levensmiddelen droeg, die in de cañon ¹⁾ gevallen is, zoodat u niets te eten zult krijgen. Wij hebben echter een spreekwoord: „Een warm vuur helpt de leege maag” en dat zult u spoedig hebben. Morgen zult gij uw eigendom terugvinden”.

Ook zijn gelaat, bij het schijnsel van het vuur gezien, wekte geen argwaan op. Zooals hij daar stond, zijn paard bij den teugel houdend, moest Seyd denken aan de Azteken-godheid; want in diens steenen gelaat zat niet meer uitdrukking dan in het ondoorgroondelijke bronzen masker voor hem. Hij keek snel op toen Billy opmerkte: „Als hij schuldig is, moet hij zoo brutaal zijn als de beul”. En beiden waren uitermate verbaasd toen Sebastien, die zoowel nu als op het station alleen Spaansch had gesproken, in vloeiend Engelsch zei:

„Ik heb uw vriend reeds gezegd, dat ik er niets van wist, mijnheer”.

Billy was zoo verbluft, dat hij hem bleef aanstaren, en toen Seyd ten slotte woorden kon vinden, wist hij niets anders te stamelen dan de voor de hand liggende vraag: „Spreekt u Engelsch?”

„Zooals u hoort, mijnheer”.

„Waarom spreekt u dat dan niet?” gooide Billy er uit.

Alsof hij die vraag niet gehoord had, vervolgde hij, zich tot Seyd richtend: „Volgens een dwaze gewoonte die beoogt van goede Mexicanen slechte Engelschen te maken, heb ik mijn opvoeding genoten in een kostschool in de stad Manchester, in Engeland”.

Centrum van de Lancashire katoenfabrikatie; handelsstad bij uitnemendheid. De naam rook naar zaken-doen, naar tin en hars. Het was bijna niet mogelijk zich die romantische gestalte, met een gelaat als de steenen goden, voor te stellen in die omgeving, bezig taalregels te bestudeeren. En dan nog al een Manchester kostschool!

Seyd was verbluft. „Nou!” riep hij tenslotte uit. „Ik benijd u die ervaring niet. Ik heb wel eens gehoord, dat de Engelsche schooljongen niet heel kiesch en hoffelijk is in zijn optreden tegen —”

„Halfbloeds. Zegt u het maar gerust. Wij, Mexicanen, zijn trotsch op onze afstamming van de Azteken. Zij waren niet op mij gesteld, maar geloof mij, señor, dat hun tegenzin tegen mij als melk was vergeleken bij het vuur van mijn afkeer van hen en zij lieten mij met rust toen enkelen hunner kennis hadden gemaakt met mijn mes. Wat heb ik ze gehaat! De verwaande lakeien van meesters evenzeer als de bullen van jongens met hun ossen van vaders. „Engeland is de werkplaats der wereld”. Dat hebben ze ons ingestampt. Om dat ideaal te bereiken verontreinigden zij de lucht met kolen-damp, dreven hun mannen en vrouwen uit hun dorpen en uit de open lucht in achterbuurtkrotten — en wat ze in hun eigen land gedaan hadden, wilden zij in de heele wereld doen — zij wilden er één groote fabriek van maken, omringd door krotwoningen”. Hij had opgewonden gesproken. Voor den eersten keer Billy aankijkend, eindigde hij door er kalmer aan toe te voegen: „Daarom spreek ik geen Engelsch — omdat ik ze haat, hen en hun taal”.

Billy, die door zijn school-onderricht ook niet meer van Engeland wist, dan dat dit het land was waar Amerika tegen had gevochten, zei: „Dan zijn we het eens. Ik houd ook niet van de Engelschen”.

Zelfs Sebastien glimlachte. „Nee, u bent Amerikaan — van ons standpunt bezien nog erger. Jelui zijt even hebzuchtig als de Engelschen, maar schranderder, en jelui staat voortdurend op den drempel met de bedoeling ons uw handel en uw denkbeelden op te dringen. Maar hoezeer wij ze ook haten, hoe ongaarne wij u ook bij ons zien komen, verzoek ik u toch te gelooven dat het gebeurde niet met voorbedachten rade is geschied. Ik heb tenminste uw dood niet gezocht”.

„Dus u spreekt niet namens hen?” Seyd keek naar de ezeldrijvers, die nu boven een klein vuur gehurkt zaten, dat ze voor zich hadden aangelegd.

„Quién sabe?” Sebastien haalde de schouders op. „Zij zouden er geen bezwaar in zien. Maar wat kunt u doen? U hebt geen wettig bewijs. En ik zal wel zorgen, dat ze u geen poets meer bakken”.

Hij liep naar ze toe en gaf eerst den één en toen den ander een schop.

„Sta op, zwijn!” En toen ze angstig voor hem stonden, gaf hij hun zijn bevelen — eerst de bagage op te zoeken en dan de señores veilig naar hun mijn te brengen.

„Wees me in één opzicht ongehoorzaam”, besloot hij, „en ik laat jelui oogen uitsteken en stuur je zoo de straat op”.

Hij keerde zich om en besteeg zijn paard, vóór Seyd wist wat hij ging doen. „U gaat toch niet weg?” vroeg hij, op hem toeloozend.

„Jawel; het is maar vijf mijlen naar de hacienda waar ik mijn eigen paard heb achtergelaten”.

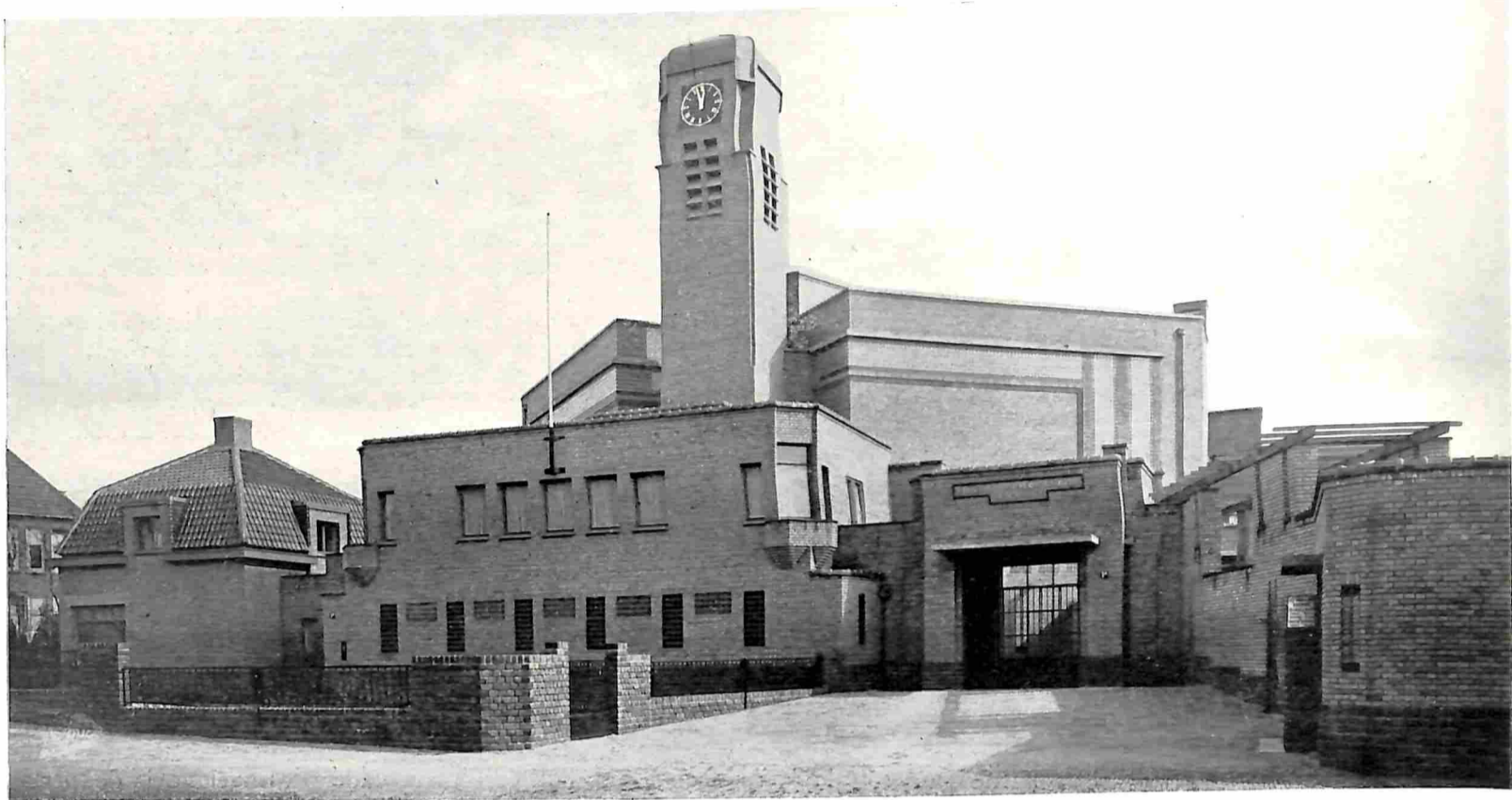
„Laat ik u eerst bedanken”.

Daar hij niet gezien had hoe Sebastien zijn paard de sporen gaf, dacht Seyd dat dit geschrokken was voor zijn uitgestoken hand. Terwijl hij het dier in bedwang hield, zei de ander: „Het is niet noodig. Ik kwam om een vergissing te herstellen en ik kwam te laat. Adios!”

En daarmee bracht hij het dier uit den gloed van het vuur in het duister en draafde weg, Seyd met uitgestoken hand achter latend.

(Wordt vervolgd.)

1) cañon (spr. kan-jon) = diepe, steile bergkloof.

DE KERK VAN CHRISTIAN SCIENCE TE 'S GRAVENHAGE.

HET NIEUWE KERKGEBOUW VAN FIRST CHURCH OF CHRISTIAN SCIENTIST, TE 'S-GRAVENHAGE.

DE hofstad is eenige maanden geleden een merkwaardig gebouw rijker geworden, de kerk van Christian Science, schepping van Dr. Berlage. Het gebouw is prachtig gelegen aan het vijverwater van de Groot-hertoginnelaan, tegenover de Banstraat, en van de voordeelen van het terrein is op meesterlijke wijze gebruik gemaakt. De Zondagsschool verrijst als uit het water, de kerk is op den heuvel, en het verbindend terras van kerkvloer en schooldak vormt een door pergola's versierde ruimte, waar de kerkbezoekers in de pauze tusschen de diensten kunnen vertoeven. Een en ander is van verrassende en landelijke bekoring. ☒ Het kerkgebouw zelf vertoont met zijne strakke, horizontale lijnen zeer weinig overeenkomst met het beeld, dat men zich door de eeuwen heen van een kerk gevormd heeft. Tegenover het oprijzende, verticale, culmineerend in den hoogen toren, ziet men hier het vlakke, horizontale, met een toren van slechts 23 M. Maar als harmonisch geheel is dit gebouw niet alleen volmaakt goed, het voldoet ook in alle opzichten aan de opdracht, die de bouwmeester gekregen heeft, die van soberheid. Sober inderdaad, zonder eenige versiering, is het opgetrokken, en het strookt geheel met de opvatting van Berlage, dat elke versiering welke geen noodzakelijk onderdeel van het gebouw vormt, als een gemis aan scheppingsgave van den ontwerper moet worden beschouwd. Men zal dan ook in de Christian Science kerk niets vinden, dat alleen voor het schoonheids-effect is aangebracht. Dit kan op velen aanvankelijk een killen indruk maken, maar brengt men een en ander in verband met den eeredienst van het kerkgenootschap, dan staat men meer begrijpend tegenover deze schepping, die Berlage's bijzondere voorkeur had, en waaraan hij zich met hart en ziel heeft gegeven. ☒ Het inwendige der kerk kenmerkt zich eveneens door strengheid van vorm. De muren zijn wit, kaal en effen. Er zijn 750 zitplaatsen, waarvan 200 op de galerij. De banken zijn van blank hout, kunnen worden opgeklapt en bieden gelegenheid tot knielen. Zij richten zich concentrisch naar het spreekgestoelte dat twee zitplaatsen heeft. ☒ Het orgel maakt een geheel bijzonderen indruk. De klankpijpen staan ongedekt en worden alle voor de bespeling gebruikt; dit is bij geen ander kerkorgel het geval, waar een groot gedeelte der pijpen slechts voor ornamentering dient. Waarschijnlijk in harmonie met het vele metaal der orgelpijpen, zijn de lessenaars gemaakt van gebogen, gepolijst-metalen platen, hetgeen op zichzelf een vreemden indruk maakt. ☒ In de plaats van ramen zijn

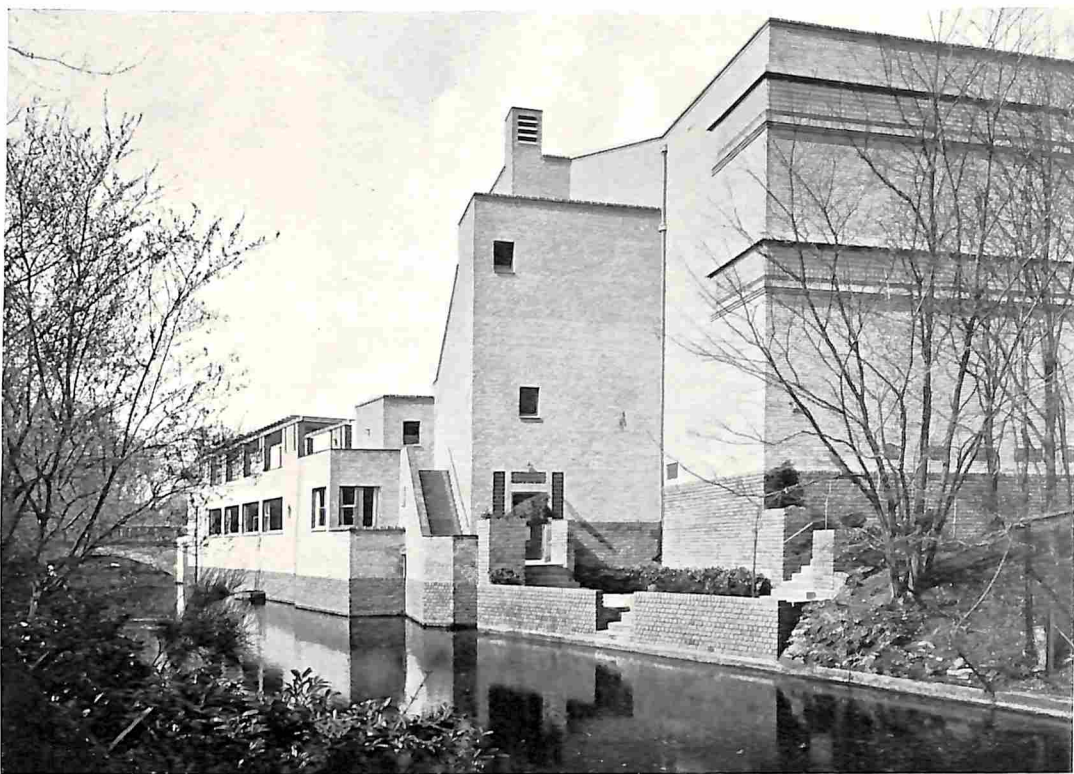
in een gedeelte van de muren bouwglazen, of holle glazen stenen aangebracht, waardoor het licht kalm en gelijkmatig binnenvalt, zonder schaduw, zelfs bij zonneshijn. Zij vormen een geheel met den muur, hetgeen zoowel aan de buitenzijde als van binnen iets rustigs aan het bouwwerk geeft. De glasstenen hebben nog het voordeel, dat zij geen condenswater vormen en veel minder warmteverlies veroorzaken. ☒ In het voorportaal is een Eerste Steen aangebracht, waarop de woorden van I Cor. 3 : 11 ¹⁾ in gouden letters zijn geboekstaafd. In het plafond van het kerkportaal ziet men een symbolische afbeelding in tegels van het visioen uit de Openbaring omtrent het Hemelsch Jeruzalem. Het trappencomplex is in allen eenvoud uitgevoerd, en slechts de donkere, hardgebrande tegels vormen een afwisseling in de betonconstructie der trapwanden. ☒ 's Avonds wordt de kerk verlicht met langs de galerijen aangebrachte lichtkoven, terwyl aan de zijwanden eenige lichte hangen. De verrijking geschiedt eveneens electrisch. ☒ De school, hoewel sober, maakt een allerprettigsten indruk. Het plan bestaat, boxen te maken, waarin de verschillende klassen zich groepsgewijze met hunne onderwijzers kunnen vereenigen. Er is plaats voor 200 leerlingen, welk getal reeds bijna bereikt schijnt te zijn. ☒ Uitteraard zal dit gebouw zoowel uit- als inwendig zeer verschillend beoordeeld worden, maar dit is zeker, dat men hier voor een allermerkwaardigste schepping staat, waarin de ziel van een groot kunstenaar is gelegd. G.

¹⁾ Want niemand kan een ander fundament leggen dan hetgeen gelegd is, hetwelk is Jezus Christus.

VERSTERKTE KERKEN.

WANNEER wij de oude kerken in het buitenland en ook enkele in ons land, aandachtig gadeslaan, vooral de torens, dan worden wij daarin wel eens openingen gewaar, waarvan de oorspronkelijke beteekenis niet zoo dadelijk voor de hand ligt. Galmgaten zijn ze niet, vensters allerminst, en ze komen bijna uitsluitend in Romaansche gebouwen voor, omdat de Romaansche bouw-Gothiek werd vervangen en op haar beurt plaats maakte voor de Renaissance, door een hechtere constructie, b.v. de steenen overwelling, zich beter leende tot een zoogenaamde „militaire architectuur". De bedoelde openingen, meestal driehoekig, moesten dienen om er het schietgeweer in te leggen,

teneinde den naderenden vijand zoo niet te bestoken, dan toch op een eerbiedigen afstand te houden van het heiligdom. Nadat Konstantijn de Groote, bij het edict van Milaan in 313, de Christenen onder zijn bescherming genomen had en hun niet alleen toestond kerken te bouwen, maar tevens vele privilegiën schonk, is weldra het kloosterleven ontstaan en verrezen kloosters, kerken en abdijen als uit het ingewand der aarde. Gedachtig aan de gevaren, waaraan die gebouwen mogelijk zouden bloot staan, kwam men reeds aanstonds op het denkbeeld van een speciale militaire architectuur ter bescherming tegen de aanvallen door vijandelijke horden. Ook werd er rekening mede gehouden, dat binnen de kloostermuren niet alleen monniken en andere geestelijken zouden worden ontvangen, maar in tijden van oproer ook vluchtelingen en soldaten, „hommes d'armes”, zoodat er gezorgd moest worden dat in de kloosters en abdijen een veilige toevlucht gevonden werd. Dergelijke versterkingen zijn later ook op vele kerken toegepast, waarvan er, vooral in Frankrijk (églises fortifiées), nog een aantal te vinden is. De kathedralen werden doorgaans nogal gespaard; de kleinere kerken in de provincies moesten het ontgelden, maar hadden ervoor gezorgd den vijand met gelijke munt te kunnen betalen. Een der meest typische voorbeelden van zulk een versterkte kerk vinden wij in de oude abdij van St. Victor bij Marseille. Zij werd oorspronkelijk gebouwd op de grondslagen van een onderaardsche kerk, die volgens de kronieken de gebeenten bevatte van Lazare, den eersten bisschop van Marseille, den krijgsmann-martelaar St. Victor en de H. Madeleine. In de IXe eeuw door de Saracenen vernield, die evenals de Noormannen, zoovele kerken in Frankenland hebben verwoest, werd zij in 1040 herbouwd en door paus Benedictus IV in tegenwoordigheid van 23 bisschoppen plechtig ingewijd. Van een streng militairen bouw met vierkante, gekanteelde torens, van schietgaten voorzien, vertoont zij zich als een ware citadel, terwijl boven den hoofdingang, die schijnt te dagteekenen uit de XVIIe eeuw, op een basrelief St. Victor te paard is afgebeeld. Een ander voorbeeld levert de kerk te Royat in Puis de Dôme, departement Clermont. Dit heiligdom dateert uit de Xe eeuw en werd in de XIVe eeuw, om het tegen de invallen der Engelschen te beschermen, in zijn buitenmuren voorzien van machicoulies, (werpuithouwsels, zooals men die ook in kasteelen aantreft), rustende op een bovengalerij, gedragen door een aantal kolommen. Niettemin is deze kerk in eleganten stijl uitgevoerd, waardoor zij, in tegenstelling met die van St. Victor, haar vriendelijk voorkomen heeft behouden. In 1783 heeft het vandalisme, onder voorwendsel van de sporen der feodaliteit uit te wischen, den gecrinelleerden (gekan-teelden) klokkentoren afgebroken, die in 1850 door een achtkanten toren werd vervangen. Weer iets anders geeft de kerk „des Saintes Maries”, Bouches du Rhône in den omtrek van Avignon en Arles, te zien. Zij ontleent haren naam aan de traditie, volgens welke Maria Cleophas, de zuster van de Moeder des Heeren, Maria Salomé, de moeder van de apostelen Jacobus en

DE KERK VAN CHRISTIAN SCIENCE TE 'S-GRAVENHAGE.
DE ZONDAGSCHOOL.

Johannes, Sara, haar zwarte dienstbode, Sidonia, de blindgeborene, een in België veel vereerde Latijnsche Heilige, Lazarus, uit den doode opgewekt, en Martha en Magdalena om haar trouw aan het Christendom uit Judea werden verdreven en op een scheepje zonder zeilen, riemen of roer, in zee gestuurd, met het oogmerk, dat ze zouden verdrinken. Niettemin is het barkje behouden aangekomen te Camargue, een eilandje in den mond van de Rhône, waar de schepelingen door visschers werden opgenomen. Kort daarna werd door de beide Maria's en Sara een soort van oratorium gesticht, toegewijd aan O. L. Vrouw. Ze zijn gestorven en begraven te Camargue. Rondom haar graf is van lieverlede een dorpje verrezen, waaraan eerst de naam gegeven werd van Notre Dame de la Barque, daarna die van Saintes Maries. In 923 werd door Cesarius, bisschop van Arles, op het graf der Heiligen een kerk gebouwd, in den vorm van een citadel, met verdedigings-, uitkijktorens, machicoulies en schietgaten. Het gebouw geldt voor een der meest interessante versterkte kerken van Frankrijk. Bij een

DE KERK VAN CHRISTIAN SCIENCE TE 'S-GRAVENHAGE. GEZICHT OP HET
SPREEKGESTOELTE EN HET ORGEL.

Foto C. Steenbergh.

SCHIEDAM. LANGE ACHTERWEG. RECHTS HET WEESHUIS.

aanval der Saracenen kwamen op het sein van den torenwachter, gewapende mannen de kerk binnen en zonden van den torentrans een regen van pijlen op den vijand af. Het indrukwekkende monument van duizend jaar, werd bezongen door den Provençaalschen dichter Frederic Mistral en wordt jaarlijks door honderden toeristen en pelgrims bezocht. ☼ De onderaardsche kerk te Creue, arrondissement Gueret, met haar vier kapellen in de kruisarmen, dateert uit het laatst der XIIe eeuw. Met haar hoogte, tot aan het schip reikende zijbeuken, heeft zij een plomp en somber aanzien; zij werd eveneens van de noodige versterkingen voorzien, evenals het kerkje te Hérault, arr. Beziers, ook uit de XIIe eeuw. Honderd jaar later werd het nog eens voorzien van machicoulies en gekanteelde borstweringen. Het kleine kerkje te Luz Saint Sauveur, in de Hautes Pyrenées (droeve herinnering aan onze verongelukte landgenooten van 1923) vroegere hoofdplaats van Barège, ziet er met zijn wallen en hoektorens uit als een versterkt kasteel en heeft onder de daklijst een rij driehoekige schietgaten. Het Romaansche gebouw herinnert door zijn kerkelijk als

uiterlijk karakter aan de strijdhaftige Tempelridders, die het in de XIIe eeuw lieten bouwen. ☼ Heel wat eenvoudiger ziet het dorpskerkje te Origny in het dep. Aisne er uit, volgens de archeologen een zeldzaam specimen van militaire bouwkunst uit de XIIe eeuw, een overblijfsel eener kapel van een versterkt kasteel, waarvan overigens geen spoor is overgebleven. Toen Origny in 1918 door de Duitschers bij hun aftocht werd gebombardeerd, werd ook de kerk getroffen en erg gehavend, maar ze is later gerestaureerd, zoodat het gebouw niets van zijn schilderachtig voorkomen heeft verloren. De kerk te Villeréal in Lot et Garonne met haar blinde muren en slechts één ingang, haar vierkante, met schietgaten doorboorde torens en door een colonnade ondersteunde galerij, ziet er uit als een burcht uit de middeleeuwen en dagteekent, evenals de vorige, uit de XIIe eeuw. ☼ Bij deze voorbeelden wensch ik het te laten, althans wat het buitenland betreft. Nu rijst de vraag of ook in ons land versterkte kerken worden aangetroffen. Ofschoon de archeologen nog geen bepaalde studie van het onderwerp hebben gemaakt, ligt het vermoeden voor de hand dat ook sommige kerken hier te lande met strategische oogmerken werden gebouwd of later daartoe ingericht. Zoo lezen wij in „Noord-Hollandsche oudheden”, van Van Arkel en Weissmann, dat de oudste vensters in den toren der St. Engelmunduskerk te Velsen, ook een Romaansch gebouw, waarschijnlijk overblijfsels zijn van een kruisribgewelf, bestaande uit twee tongewelven, welke elkaar rechthoekig doorsnijden, uit de XIIIe eeuw, die waarschijnlijk schietgaten geweest zijn. Een ander voorbeeld vertoont de Romaansche O. L. Vrouwekerk te Maastricht met haar hoogen, bijna blinden muur, geflankeerd door twee kort daarboven uitstekende torens, achter welke, zegt Dr. A. Hensen in zijn „Romaansche bouworde”, de boogschutters zich konden plaatsen (Zie foto in „Buiten” 19 Februari 1927 bladz. 97). ☼ Eenzelfde bouworde vond ik in de indrukwekkende bouwvallen van de abdij en abdijkerk te Jumièges, Seine Inferieure, eenige kilometers van Rouaan. Ook daar de hooge, blinde muur met de twee daartegen aangebouwde en even daarboven uitstekende torens, waarvan nog slechts één is overgebleven. De Maastrichtsche kerk zou als een copie daarvan kunnen gelden.

K. L. SCHAMP.

OUD SCHIEDAM.

(Vervolg.)

HET gedeelte van den Maasdijk, dat door de stad loopt, heet evenals in de grootste der Maassteden, Rotterdam, en in de kleinere, Vlaardingen en Maassluis, Hoogstraat; aangelegd op den Maasdijk, staan de huizen tegen de glooiing aan, terwijl de er op uitkomende straten eenigszins hellend zijn. ☼ Ofschoon dit een zeer oud stadsdeel is ziet men weinig, wat aan vroeger dagen herinnert; de daaraan gelegen Weezenbuurt herinnert aan de nabijheid van het in de onmiddellijke nabijheid gelegen Weeshuis. In een der huizen ziet men een steen, die aan den bouw herinnert:

Weezenbuurt.

De eerste steen gelegd door de jongste wees

J. J. Westhuis.

Den 25 July 1851.

Slaat men den Achterweg in, dan trekt dit, een lang gebouw met lagen gevel, dadelijk de aandacht. ☼ Oorspronkelijk was er te Schiedam een Heilige Geesthuis, waarin zoowel ouden van dagen als weezen verpleegd werden; waarschijnlijk werd dit in 1492 gesticht. Toen in 1598 de Magistraats Armen Kamer werd opgericht, beoogde deze reeds spoedig een afzonderlijk Weeshuis te stichten in het Convent van Overdam. Dit plan ging niet door. Ten einde de noodige middelen te vinden tot

Foto C. Steenbergh.

SCHIEDAM. DE WEEZENBUURT.

stichting er van, verzochten de Heilige Geestmeesters aan de Vroedschap op 2 December 1602 een terrein aan te wijzen, waarop het gebouw zou opgericht worden en tevens, dat van stadswege aan de Staten van Holland een octrooi gevraagd zou worden voor een te houden loterij, om daaruit de bouwkosten te dekken; dit octrooi werd 21 December d.a.v. verleend. ☒ Daarop werd op 23 Juli 1603 in de vroedschap voorgesteld het Convent van Leliendaal en van St. Ursula te bestemmen als plaats voor het nieuwe Weeshuis; hiertoe werd besloten en op de terreinen van genoemde instellingen werd later het Weeshuis gebouwd. De stichting (1605) is bewaard gebleven in het volgende tijdschrift:

oM VVel te onthoVden het begInsel Van dit geboVVV

Is de eerste steen gheLeeYt bY pIeter nIesen, oVt aCht Iare sone Van arent niesen, der VVeeseen Vader ghetroVVV, den eersten IVnII; 't Iaer de gVLde Letters VerCLare.

☒ Ook de Schiedamsche Rederijkerskamer „Aensiet die Ionckheyt” droeg een steentje aan bij de stichting, n.l. door de opvoering van een spel, getiteld: „Der geholpen weesen schuldighen dancksegginghe, over de waerdige weldaet henlyuden betoont — tot opbouwinge van een Nieu Weeshuys — vervattet in het spel van sinnen, gespeelt binnen Schiedam opten eersten January 1604.” ☒ Tegen het einde der 18e eeuw begon het gebouw tekenen van verval te vertoonen, zoodat men tot restauratie moest overgaan. Eerst werd het noordelijk gedeelte vernieuwd, waarvan de aanbesteding plaats had 26 Januari 1779, terwijl het zuidelijk gedeelte, waarvan de aanbesteding 28 Februari 1780 plaats vond, daarna verbouwd werd. Den 24 September 1782 had de inwijding van het nieuwe gebouw plaats door Ds. Guarnerus Soetens, wiens redevoering onder den titel: „Der Weezen Vader verheerlijkt” in druk verscheen. ☒ De lange, lage gevel vertoont weinig merkwaardigs. Alleen het middenstuk trekt de aandacht. Aan weerszijden van het met snijwerk versierde fronton staat een beeld; aan de eene zijde een weesjongen, die hoed in zijn linkerhand houdende, aan de andere zijde een weesmeisje; ze worden gewoonlijk als „Jan” en „Kaat” aangeduid, de namen der eerste in het weeshuis opgenomen kinderen. ☒ De zoldering van de vestibule vertoont in stucwerk een vrouwefiguur met weeskinderen, terwijl boven de deur, die naar de gang voert, in een boog staat: „God zal U geen weezen laten” en op het deurschild: „Hij zal U tot een Vader zijn”. ☒ De plaats overstekende komt men in het noordelijk gedeelte, waarin zich de regenten-kamer bevindt. Op den buitenmuur houdt het volgende vers de herinnering levendig aan de eerste steenlegging:

Den Negentienden Dag der Maande,
[aan Mars geweid,
Des Jaers op driemaal ses en drie
na Agtien honderd;
Wierdt aan 't vernieuwd Gebouw,
[voor Weeskens afgezonderd,
Door Coenraad, ses Jaar oud, den
[Eersten Steen geleid,
Dus Ruighart, Jacobszoon, ontrukkt
[de Sterfelijkheid.

☒ De regentenkamer heeft mooi goudleeren behang, terwijl boven de marmeren schoorsteen in stucwerk een voorstelling is aangebracht, waaronder men leest „d'Opvoeding”. Boven deze voorstelling bevindt zich het Schiedamsche wapen, dat links geflankeerd wordt door de wapens der regenten en regentessen: P. Schouhamer, I. Trommer, G. Brilenburg en J. Ruighart; rechts door die van E. Reydt, W. E. van Kerchem, C. Bredero en C. M. de Merre. In de vier hoeken van de beschilderde zoldering zijn de wapens aangebracht der geslachten Van der Schalk, Van Buysen, Poortman en Vernède. ☒ Het regentenstuk, dat een der wanden siert, is het werk van Jan Patijn, een weesjongen, die in dit weeshuis zijn opvoeding genoot; op het stuk, dat dateert van

Foto C. Steenbergh.

SCHIEDAM. FRONTON EN TORENTJE VAN HET WEESHUIS MET „JAN EN KAAT.”

1700, worden voorgesteld de Burgemeesteren Simon Hulshout en Pieter Brest, zijnde de twee regenten uit het stadsbestuur zitting hebbende, en Anthony van Vollenhoven (de jonge) en Willem 't Hart, de uit de burgerij gekozen regenten; de vijfde persoon, die men bescheiden achter de regenten ziet staan, is de binnenvader Jan Stoffelse Bornat. ☒ In het er naaste geleen vertrek bevindt zich in een groote kast het geordende en keurig verzorgde archief van het Weeshuis; in een glazen kast bevindt zich een kleine verzameling oud porcelein, terwijl de wanden versierd zijn met tal van afbeeldingen, die de herinnering levendig houden aan verschillende voor het Weeshuis belangrijke gebeurtenissen. ☒ Aan het Overschiesche Plein wordt de aandacht getrokken door het Leproos- of Proveniershuis. De plaats, waar zich dit gebouw bevindt, heette vroeger „het ziekeveld” buiten de Ouwerschiesche Poort, waar de Hervormden hunne predikatiën hielden. Later werd hier het Leproos- of Proveniershuis gesticht, dat

Foto C. Steenbergh.

SCHIEDAM. DE REGENTENKAMER IN HET WEESHUIS.

een ouder verving. Volgens de ordonnantie van 31 October 1592 mochten er in het huis alleen opgenomen worden personen, die besmet waren met lazerij, doch geen landloopers. Men hield zich echter niet aan deze ordonnantie, wat blijkt uit een latere, van 22 Juni 1604, „jegens de vreemde leproosarmen ende vagabonden”. In de jaren 1756—1761 werd het gebouw gerestaureerd en in 1846 overgedragen aan de Magistraatsarmenkamer, later aan het Burgerlijk Armbestuur. De voorgevel heeft een middenbouw met pilasters en kroonlijst in Lodewijk XV stijl, overgaande op het dak in een cartouche met het stadswapen en een drietal wapenschilden. Op de Groote Markt staat het Stadhuis, een geheel op zich zelf staand gebouw, dat meermalen door brand werd vernield, eerst in 1604, daarna in 1637 en 1782. Indrukwekkend is het gebouw, waar het gemeentebestuur zetelt, niet. De gevel heeft een gebogen fronton, waarvan de top gedekt wordt door een wapenschild, zijnde een leeuw in Hollandschen tuin en de jaartallen 1637 er onder, 1782 er boven; het geheel wordt bekroond door een Justitia-beeld. De deur, die men bereikt langs een hooge dubbele trap, welke halverwege een bordes heeft, is gevat in een breede omlijsting, waarin men boven elkander het stadswapen ziet en dat met de drie zandloopers, die samen op de stadsgebouwen geregeld voorkomen. Het zadeldak heeft een open koepeltorentje met klok. Inwendig treft men niet veel aan, dat aan een kostbare inrichting van vroeger dagen herinnert; een drietal vertrekken hebben 18e eeuwse schoorsteenmantels, terwijl zich in de kamer van den Burgemeester een schoorsteenstuk en een kristallen spiegel bevinden. Een schilderachtig gebouwtje ontdekt men aan de Oude Sluis; het is het mooie Zakkendragershuisje, dat meermalen tot onderwerp van een kunstenaar diende. Boven den ingang is een steen aangebracht met het volgende inschrift:

D. E. M. Heer
Burgemeester Anthonius
Hoodenpijl Deken
van 't St. Anthonis Gilde
De Hoofthluidje zijn;
Mees van Duijn; Klaes Plooy.
Jacobus van Ooste: Jan Coningh.
CISISCCXXV.

M. C. SIGAL JR.

(Slot volgt).

Foto C. Steenbergh.

SCHIEDAM. HET STADHUIS.

HET OCHTENDBEZOEK.

IK had Amsterdam en mijn studie — of om heelemaal eerlijk te zijn: een al te lange rij van feestelijkheden — voor een paar dagen in den steek gelaten, en was naar buiten getrokken, naar mijn zuster Trees, die met Hans Donkers getrouwd is. Mijn plan om dien eersten avond eens lekker vroeg naar bed te gaan, ging niet door. Eerst kwam er een ongetrouwde kennis aanloopen en moest er natuurlijk gebridget worden en daarna wilde zwager Hans met alle geweld nog een grokje met me drinken en het laatste nieuws uit Amsterdam hooren. „Maken jullie het niet te laat, want Hans moet morgen weer werken?” vroeg mijn zuster, die vast naar boven ging. — „Nee, heusch niet” — zei ik — „wij gaan ook dadelijk naar bed”. — „Dat dadelijk naar bed gaan van jou kén ik!” snoof Trees. Dit was natuurlijk een toespeling op mijn vorig bezoek, toen ik ook nog even met Hans zou blijven napraten en we in zó'n geanimeerd gesprek raakten, dat we pas aan de leege flesch merkten, dat het al laat moest zijn. Dat was het dan ook inderdaad: de klok stond op . . .

maar dat doet er nu niet toe. „Nee, ditmaal gaan we heusch vroeg slapen”, verzekerde ik. — „Zeur niet”, zei mijn zwager — „en steek nog een sigaar op”. En onderwijl schonk hij ons nog eens in. — „Nee, een heele sigaar rook ik niet meer”, protesteerde ik, „dan wordt het me werkelijk te laat. Ik zal nog een sigaret nemen”. — „Nou, wel te rusten dan”, zei Trees en ging naar boven. „Wat heb je toch, kerel?” in-formeerde Hans, zoodra ze de kamer uit was. „Je komt me toch zeker niet vertellen dat je verloofd bent of zoiets?” Ik stelde hem gerust en legde uit, dat het de laatste paar dagen nogal laat was geworden en dat ik nu, eerlijk gezegd, naar bed verlangde. — „Ik heelemaal niet”, zei Hans egoïst en hij installeerde zich zoo makkelijk mogelijk in zijn stoel. Zoo werd het toch nog half twee vóór ik eindelijk in bed lag. Daarvoor had ik niet naar buiten behoeven te gaan. Den volgenden morgen werd ik wakker, doordat de nog altijd piepende deur van de logeerkamer open ging en freule

Van der Springeren, in een oranje met groene pyjama, binnen kwam. Freule Van der Springeren is de bijnaam, dien ik, wegens haar kwikzilverschachten aard, aan mijn zevenjarig nichtje heb gegeven. De rest van de wereld noemt haar Bep. Ik schrok, want ze heeft de eigenaardigheid van je niet alleen wakker te maken, maar je dat ook te houden, en je slaap met wortel en tak uit te roeien. Bovendien zeeft ze er nog slechts vaag morgenlicht door de gordijnen naar binnen. „Dag, oom Kóós!” zei Bep enthousiast, alhoewel fluisterend. — „Morgen!” antwoordde ik, veel minder hartelijk dan gewoonlijk. „Maar het is eigenlijk nog nacht”. — „Ga toch weg, gekkerd”, protesteerde ze oneerbiedig, „het wordt al aardig licht. Zal ik de gordijnen open doen?” — „Waarachtig niet!” sprak ik haastig. „De gordijnen blijven dicht. En hoe laat is het nu eigenlijk?” — „Dat weet ik niet. Maar in ieder geval nog fijn vroeg. Jansje is nog niet eens op. Ik dacht, ik zal maar niet te laat gaan, dan kun je een mooi lang verhaal vertellen. Schuif eens een eindje op, want ik krijg het koud.” En meteen stapte ze ongevraagd bij me in bed. Verzetten deed ik me maar niet meer; ik was nu toch klaar wakker. Alleen bedong ik, dat ze voortaan 's morgens geen bezoek mocht komen brengen, vóór ze Jansje naar beneden had hooren gaan. En toen vertelde ik één of ander verhaal, waarnaar ze doodstil luisterde, met haar groote donkere oogen zoo ver mogelijk opengesperd, starend in de verre verschietsen van Sprookjesland . . . — „Hè, jammer dat het uit is!” zei ze aan het slot en loosde een zware zucht, waarna ze nog een volle minuut een peinzend stilzwijgen bewaarde. Daarna haalde ze haar schade echter in. Zij begon met in vleiende bewoordingen haar groote vreugde uit te drukken over mijn komst, informeerde of ik lang dacht te blijven, of ik tenminste nog wel drie ochtenden een verhaal zou kunnen vertellen, en of Amsterdam ver weg was. Vervolgens sprak ze over „de aardige” en „de valsche” juffrouw op school, over zekeren Piet, wiens neus als regel niet al te schoon scheen te zijn, over Annie, haar „liefste vriendin”, die zich verheugde in het bezit van een echt poppenhuis, over den veldwachter, die gedreigd had haar in het hok onder den toren op te sluiten als ze zoo ondeugend bleef, maar die daar natuurlijk „lekker” niets van meende, „want hij lachte er bij”, over . . .

Foto C. Steenbergh.

SCHIEDAM. HET PROVENIERSHUIS.

„Jakkas, oom Koos, wat doe je nou? Je slaapt! Wacht eens!” was het volgende wat ik hoorde. En toen begon ze me ineens te kietelen zoodat ik met een schok overeind vloog. „Van der Springeren”, sprak ik daarop „meen niet, dat ik van zins ben een dergelijke behandeling te tolereren! Als je arme oom vermoeid en afgemat uit Amsterdam komt, wil hij rust hebben. En nu is het al erg genoeg, dat je me voor dag en dauw wakker maakt om een verhaal te vertellen, maar als ik dat eenmaal gedaan heb, kan ik dus ook weer aanspraak doen gelden op de mij toekomende nachtrust. Bedenk dit wel, anders zou ik je tot mijn leedwezen uit mijn testament moeten schrappen en je ontverven. Begrepen?” — „Doe toch niet zoo schreppig, je lijkt de burgemeester wel!” zei Van der Springeren, die maling heeft aan alle gezag en dat hoogstens belachelijk vindt. Daarna deelde zij me mede, dat ze op haar verjaardag misschien een poesje kreeg. ☼ Ik begon weer langzaam weg te zakken in de zoete afgronden van den slaap, tot mijn kleine bedgenootte dit merkte en me door een por in mijn zij herinnerde aan mijn plichten als oom: zelf praten (bij voorkeur natuurlijk een verhaaltje doen), of aandachtig luisteren. Om me nu vooral goed wakker te houden, besloot ze me iets mee te delen dat me zeker zou interesseeren. „Zeg”, begon ze, geheimzinnig fluisterend „ik mag het je eigenlijk niet vertellen . . .” — „Dan moet je het ook niet doen, Van der Springeren”, vond ik. — „Jawel, maar ik doe het toch, want ik heb niets beloofd. Weet je wat Jansje me gisteren gevraagd heeft? Ik vond het zoo gek! Jansje vroeg of je getrouwd was”. ☼ Ik schoot in den lach. „En wat zei jij toen?” informeerde ik, meer voor den vorm, want het antwoord kon volgens mij niet twijfelachtig zijn. — „Dat ik het niet wist, natuurlijk”, sprak Bep met overtuiging. Ik lachte nog harder. — „Nee, dat kan ik toch ook zeker niet weten!” ging ze verontwaardigd voort. „Ik heb je vrouw nog nooit gezien”. ☼ Tegen deze logica was niets in te brengen en het gesprek kwam weer op andere onderwerpen, tot er op de deur getikt werd en Jansje binnen kwam met een groote en een kleine kop thee. „Ik heb het hem lekker toch verteld”, begon Van der Springeren onmiddellijk het offensief. „Ik heb toch verteld, dat je vroeg of hij getrouwd was!” ☼ De gezonde roode wangen van Jansje werden nog rooder. „Akelig kind, er is niets van waar”, protesteerde ze. — „O!” deed Van der Springeren verontwaardigd. „Nou jok jij en daarom krijg je ook zoo’n kleur”, vervolgde ze met de onbarmhartigheid der deugd. „Is het niet waar, oom Koos?” ☼ Ik antwoordde diplomatiek — en zoo slaperig mogelijk — dat ik niet wist waar ze het over hadden. Jansje haastte zich om de kamer uit te komen. AMBER.

Een bijzondere huisgenoot.

HIJ was, toen de groote gebeurtenis in zijn overigens kalm verlopen leventje plaats greep, nog maar een klein diertje, dat juist amper de toewijding en de zorgen van zijn steeds angstig moedertje ontberen kon. En ’t mag dan ook wel een wonder heeten, dat hij na

den ongelukkigen toestand, waarin hij, nog zoo jong en zoo klein, toen reeds verkeerd had, tenslotte het leven er nog heeft afgebracht. Trouwens niemand, behalve natuurlijk de kinderen, die hem vonden, had ooit gedacht, dat zooiets dan ook mogelijk was. Dat zoo’n klein, nietig haasje, feitelijk reeds zoo goed als verdronken, niet alleen tot het leven teruggevoerd kon worden, doch daarna nog jaren lang den glans en de glorie van een menschengesin, waarin het liefderijk werd opgenomen, zou uitmaken. En toch is dat zoo geschied. Hoe hij eigenlijk wel in de sloot terecht is gekomen, weet niemand en dat zal ook wel eeuwig een geheim blijven, al is dat tenslotte nu niet zoo iets heel bijzonders. Maar zeker is, dat toen de kinderen het toen nog zeer jonge beestje er uit haalden, dit meer dood dan levend was. Evenwel, de kinderen wilden er nu zoo maar geen afstand van doen en namen het ziertogende diertje in triomf mee naar huis. Waar het, tegen alle waarschijnlijkheid in, volkomen herstelde en onder de zorgzame beschikking van het gansche herstelde en groeide als kool. En, hoe vreemd het ook moge schijnen, ons haasje groeide er zoo als onafscheidelijk huisgenoot in op, bleef steeds zoo’n mak en trouw kameraad, als men zeker nog niet eens van een doodgewoon tam huiskonijn had mogen verwachten. Hij werd de trots der ouders, de speelmakker van de kinderen, en bleef alleen tegenover onbekenden steeds wat angstig en schuw. Vaak lag hij boven op tafel, behagelijk uitgestrekt

Foto C. Steenbergh.

SCHIEDAM. ZAKKENDRAGERSHUISJE.

op een zacht en warm kussen, tusschen zijn voorpooten een suikerbiscuit, voor hem een heerlijke versnapering, op te knabbelen. Maar ook gaarne deed hij met de jongsten een spelletje mee. En als dan b.v. het dochttertje binnenkwam, sprong hij dadelijk verheugd van zijn kussen en liet zich kalm omarmen en van de tafel tillen. Terwijl zijn achterlijf en pooten daarbij vrij rondslingerden, liet hij dan rustig met zich sollen, waarbij hij vooral het heen en weer zwaaien blijkbaar verrukkelijk vond. Gewoonlijk werd hij daarna weer ter tafel gedeponereerd en werd het poppenwagentje gehaald. Nauwelijks was dit naderbij gereden of, hoep! de haas sprong er uit zichzelf in, liet zich netjes toedekken en zoo — terwijl alleen z'n kop met de twee lange lepelooien uit het dek staken — in heerlijk genieten de kamer rondrijden. En al deze dingen had hij, zonder stelselmatig afgericht te zijn, zoo maar met de kinderen spelende, als het ware vanzelf aangeleerd. ☒ Alzoo vloten de jaren in een onbekommerd bestaan voor hem heen, temidden van menschen, waarbij hij vrij in huis rondliep en — om niet te vergeten — een hond en kat, waarmede hij tevens de beste maatjes was. Hij bereikte zelfs een hoogen ouderdom, ruim elf jaar, wat meer zou zijn dan een haas in de vrije natuur kan halen, hoogstens ongeveer tien jaren. Eerst is hij nog blind geworden, maar reeds 'n vier maanden daarna is hij verscheiden. Daar was rouw in de woning te Oudewater, waarbinnen hij zoo lange jaren een vroolijk en aanhankelijk kameraad geweest was. BATO.

Van verre stranden.

II

ALS de Koolinda, het prachtige gouvernements-motorschip, dat nu zijn eersten tocht langs deze kusten maakt, langzaam zich verwijderd van de houten pier van Broome, de muziek van de „band” aan boord „Till We Meet Again” speelt en honderden zakdoeken wuiven, dan is het mij vreemd te bedenken, dat ik nog geen maand Uw gastvrijheid genoot, lief plaatsje aan deze woeste kusten. ☒ Gij allen, die den vreemdeling in Uw midden naamt en hem vriendschap schonkt, die Uw huis, Uw auto en Uwe loggers voor hem beschikbaar stelde, die zijn vele lastige vragen steeds met geduld beantwoordde, die maakte, dat hij zich voelde als één der Uwen —, al zullen deze woorden U niet onder de oogen komen, mijn Australische vrienden, toch is het mij een behoefte ze neder te schrijven, zoodat men in Indië, het land dat ik verliet, en in het goede oude verre land, zal weten de prachtige opvatting van sportieve kameraadschap welke ik voor de zooveelste maal hier ondervond. ☒ Was er ooit een zee zoo zuiver turkoois als die aan welks kusten menschenhanden U bouwden, o Broome? Eeuwig zal in mijn herinnering blijven die onvergetelijke week aan boord van den logger de „Elizabeth”. Als ik de oogen sluit, dan zie ik wederom de sprookjestuinen van Uw wonderbare koraalbloemen, o kust van romantiek en daden van echte mannen. Dan schrik ik op door het doordringend gekrijsch van die prachtige zwarte kakatoes met helrooden staart en kuif. Later zie ik mij zelf mede in de vreemd-stille, met kreupelbosch begroeide wildernis, toen gij, die zoo veel reeds voor mij deed, mij daar heen bracht in Uw wagen, om op die open plek die woeste, zwarte, met witte aarde beschilderde inboorlingen hun nationalen dans, hun „Cobba, Cobba”, te zien uitvoeren. ☒ Welk een vreemde nacht was dat! De nog slechts halve maan zinkt reeds weg, en groote houtvuren belichten spookachtig het woeste landschap. In het midden zitten oude mannen en foei-leelijke pikzwarte vrouwen, en slaan met hunne boemerangs klepperend de maat, tevens zingend zooals eens de holbewoners zich moeten hebben geuit, als het onbegrepen van de hen omringende natuur hun wilde hart deed overloopen, en zij zich gedrongen gevoelden tot uiting van hun langzaam groeiende menschenziel. Want deze Australische inboorlingen zijn wel de meest primitieve wilde, wreede en domme kin-

deren van deze oude, overoude wereld. ☒ Eerst zijn zij wat verlegen, maar tabak doet wonderen, zoowel bij de Gins als bij de achter een boschje verscholen Bingeys, en als wij geduldig wachten tot de slechte sigaretten zijn opgerookt, begint het gezang weder. In mijn ooren zijn het altijd dezelfde woorden, doch steeds dringender herhaald, en het zingen is meer een dreunend opzeggen, doch tot op grooten afstand hoorbaar. Dan, als gehoor gevend aan de roepstem der vrouwen — later ontdekken wij dat sommigen van haar jong zijn — springen van achter het boschje in zijwaartsche danspassen de Bingeys te voorschijn. In het midden huppelt er één met een soort trofee van moeilijk te beschrijven vorm, en om hem heen dansen met hoog stampvoeten der forsche beenen, de prachtig gebouwde pikzwarte reuzen van dezen uitstervenden menschenstam. Tot zij verdwijnen en anderen hun plaats innemen. Dan dansen er twee den Ibisdans. Hunne nabootsing van dezen hoogbeenigen watervogel is meesterlijk. Sierlijk trippelen deze wilde atleten op de slanke beenen, en als „de vogels” stilstaan om met grappigen scheeven hals zijwaarts naar voedsel op den grond te kijken, is dit zóó natuurgetroou, dat ik bijna geklapt had om mijn bewondering te uiten. Dan komt een kraaiendans. Een Bingeys is dood en ligt met uitgebreide armen en beenen terneder. In springpassen nadert „de kraai”. Geweldig, wat een nabootsing! Dat is een kraai, een pikzwarte reusachtige raaf, die daar nadert in het spookachtig oplaaiende vuur van den nu donkeren nacht. Voorzichtig springt hij om „het lijk” heen. De „vleugels” hangen zijwaarts, hij springt terug, is wantrouwend. Dan pikt „de bek” voorzichtig een hand op en laat die weder los. Zij valt stijf terug. De kraai is gerustgesteld en met vlugge beten hakt zij nu in de oogen van haar slachtoffer . . . ☒ En dezen eersten nacht aan boord van de Koolinda, als het trotsche schip vaart langs de kusten die mij zoo bekend zijn geworden en nu uit de verte van al hun grootsche pracht slechts kale rotsen en lange geel-bruine stranden vertoonen, zijn mijn gedachten bij het vele, dat in de herinnering blijft gelijk mooie, wondere sprookjes, als kind u verteld . . .

(Slot volgt). W. A. SCHRAUWEN.

VAN VERRE STRANDEN.
GRAFVERSIERSELEN VAN HOUTEN
BOOMBAST.

ment” in de *Oprechte Nationaale Courant* van 29 Maart 1798, door Prof. Dr. M. de Vries indertijd in „de Taal- en Letterbode” (1e jaargang blz. 284) medegedeeld. ☒ Het luidt als volgt: „De alombekenden, oprechte en onvervalschte *spyker-balsem*, dewelke veele Jaaren door wylen Jan Spyker, in leeven Aanspreeker, gewoond hebbende op de Keizersgragt, by de Vyzelstraat, te Amsterdam is verkogt, wordt thans alleen gemaakt en gecontinueerd verkogt door deszelfs eenigste Dochter Alida Jacoba Spyker, Weduwe van Johan Christoph Stuntz, op de Nieuwezyds Achterburgwal, by de Stilsteeg, op de hoek van het Keizerryk, tot Amsteldam. En waar dezelve buiten haar gemaakt en verkogt word, zo binnen als buiten de Stad, is valsch en ondeugend om het geëerde publiek daar mede te bedriegen of te misleiden: dient tot ieders narigt”.

Mr. C. BAKE.

IN HET RIJK DER STILTE

3) DOOR CHARLES G. D. ROBERTS
DE ROEPSTEM VAN HET NOORDEN. (Vervolg).

DOOR de natuur met scherpzinnigheid en een groot aanpassingsvermogen begaafd, vond hij ruimschoots zijn voedsel, en toen de nadering van den langen Poolnacht haar schaduw begon te werpen over ijs en rotsen, zaten zijn ribben flink onder het vet. Toen de plan-

tengroei in de kleine dalen tot steen bevroren was en afgesloten lag onder de eerste hard geworden sneeuw, zwichtte hij voor een slaperigheid, die hij al lang had voelen aankomen. Met die slaperigheid kwam een vage herinnering bij hem boven en hij trok verder het binnenland in, ver buiten het gebrul der golven en het knarsen van het ijs, tot hij een plaats bereikte, waar ruwe rotsen over een diep ravijn hingen en waar het ijs nooit smolt. Dit was de plaats waar hij geboren was; en hier, in dezelfde beschutte spleet, rolde hij zich ineen voor zijn winterslaap. Nauwelijks was hij in slaap gevallen, of de sneeuw daalde in groote massa's neer, tegelijk met den onafgebroken nacht, en dekte hem stevig dicht.

II.

☞ Gedurende de maanden van duisternis en storm en spookachtige, dansende lichten en grenzeloze koude, bleef het jong onbewegelijk slapen en groeien in zijn slaap. Maar toen hij ontwaakte — wat gebeurde bij de eerste nadering van de lente — was hij meteen helder wakker en geweldig hongerig. Met kracht baande hij zich een weg door de beschuttende sneeuw, schudde zich, en snelde door den geheimzinnigen glans van den dageraad naar de kust, waar hij hoopte zeehonden te vinden. ☞ Hij vertrouwde deels op zijn geheugen, deels op zijn instinkt; maar hij wist niet, dat hij dit jaar wat te vroeg kwam. Het ijs langs de kust was nog onaangetast en de reis naar de open zee was mijlen langer dan hij verwacht had. Met sluwheid, gescherpt door honger, besloop en doodde hij een geen-kwaad-vermoedenden zeehond naast een gat in het ijs en bleef te midden der verwarde schotsen eenige dagen doorbrengen, beurtelings etend en slapend. En daar ieder uur zijn kracht en sluwheid en zelf-vertrouwen toenamen, liep hij daarna voort, mijlen op mijlen ver in den ijlen, veelkleurigen eenzamen Pool-ochtend, op zoek naar de open zee. ☞ Toen hij tenslotte de golven hoorde breken op den blauwen ijs-rand, het rumoer der watervogels en het blaffen der zeehonden, voelde hij, dat hij weer thuis gekomen was. Hij vergat het vaste land hier op wat even vast leek als het land. Hij vergat de in het binnenland gelegen dalen, waar binnenkort de sneeuw zou smelten en de fijne grassen beginnen te ontluiken. Hier kon hij ruim en gemakkelijk jagen; en hier bleef hij, als hol een ruimte gebruikend tusschen rechtopstaande ijsschotsen, tot de gele en blauwe pracht van den vollen dag de verlaten ruimte bescheen. ☞ Toevallig bliezen er dat jaar geen stormen die de ijsvelden langs hun randen braken en verbrokkelden. Alleen het getij en het langzame wegvreten door de zon deden hun werking; en na eenigen tijd brak een reusachtig ijsveld van het land af en dreef naar het Zuiden, meegevoerd door den golfstroom. ☞ Dagen lang bemerkte de beer niets van dat ongeluk. Het ijsveld was te groot en te rustig in zijn beweging om hem voor het gevaar te waarschuwen. De watervogels wisten het natuurlijk opperbest; en binnen enkele dagen waren zij verdwenen, daar zij het vasteland noodig hadden voor hun nestbouw. Wat de zeehonden betreft, als ze 't al wisten, trokken zij er zich niets van aan, daar zij het ijs veiliger vonden voor hun huiselijk leven dan het gevaarvolle, vijandelijke strand. De jonge beer vond overvloedigen buit. Er kwamen geen stormen om hem te verstoren. De zomerwarmte snelde hem letterlijk tegemoet. En zoo bracht hij weken lang in volkomen tevredenheid door. ☞ Intusschen oefenden zon en zee hun

VAN VERRE STRANDEN. INBOORLINGEN IN FEESTDOS, GEREED VOOR DEN AUSTRALISCHEN NATIONALEN DANS.

invloed uit op het ijsveld. Eens op een dag, toen de beer juist langs den rand liep, brak een stuk van misschien tien aren af en begon te schommelen op de golven. Verbaasd en een beetje verschrikt draafde de beer er overheen, zwom over de smalle, maar steeds breder wordende geul en beklom het groote veld. Deze gebeurtenis riep een sluimerend instinkt in hem wakker en hij werd ongerust. Zich naar het Noorden keurend, in de richting waar het land lag, liep hij uren lang recht uit — en waar hij had gedacht een bekende rij rotsen te vinden, stond hij voor de open zee. Nu sterk verontrust, bleef hij zijn vergeefs zoeken naar land voortzetten zonder zelfs aan eten te denken en had hij al ras zijn bewegelijk domein rondgelopen. Er was nergens land waar hij heen kon zwemmen. Er stond niets anders op dan den toestand te aanvaarden met alle kalmte waarover hij beschikken kon. De zeehonden vergezelden hem nog en hij behoefde dus geen honger te lijden. ☞ Toen kwam een storm opzetten met verblindende dwarrelsneeuw uit het noorden en groote golven die het verzwakte ijs overstroonden; en het veld begon af te brokkelen. De zeehonden ontvluchtten het geweld der elementen. Dol van angst, werd de beer telkens en telkens weer begraven onder de kruierende schotsen, en slechts door een wonder van geluk ontkwam hij aan algeheele verplettering. Daar hij een uitstekend zwemmer was, slaagde hij er herhaaldelijk in grootere schotsen te bereiken die met rustigen gang zich een weg baanden door de opgezweepte golven. Maar even vaak viel ook die schuilplaats in stukken of werd verbrokkeld door de schokken der stootende golven en verpletterende ijsblokken. Eindelijk, geen oogenblik te vroeg, toen zijn jeugdige moed bijna verdwenen en zijn jeugdige kracht bijna uitgeput was, had hij het geluk een schots te bereiken zoo sterk en frisch, dat zij aan alle aanvallen van den storm weerstand kon bieden. Wat afmetingen en vast-

VAN VERRE STRANDEN. JACHT OP PELIKANEN EN IBISSEN OP DE FRITZ ROY RIVIER IN NOORD WEST AUSTRALIË.

heid betref was het bijna een kleine ijsberg; en toen hij in een holte in het midden van dit veld lag, voelde de beer, voor het eerst sinds de orkaan was begonnen, zich eenigszins veilig. Nu Intusschen had de stroom het ijs zóó ver zuidwaarts gevoerd, dat het buiten het gebied van den voortdurenden Pool-dag was geraakt. Iederen nacht dook de zon voor korten tijd achter den leegen horizon onder. Drie dagen lang bleef het groote ijsveld drijven, terwijl de storm onafgebroken loeide, over kleine schotsen heen schuivend en log dobberend en deinend op de golven. Geleidelijk verdwenen de lichtere ijsklompen, tot de groote schots alleen rondreef. Toen ging de wind liggen; en ten slotte werd de zee kalm. En de beer zag dat hij rondreef door een staal-blauwe, glinsterende, leege zee onder een wolkenloozen hemel en een zon, die brandde met een ongekende hitte. Nu Toen onderging de beer de verschrikkingen van den honger. Hij had in dagen geen voedsel geproefd, geen lafenis gevonden voor zijn keel, behalve wat hij kreeg door het ijs te likken of het zoete water in de kuilen te drinken. Slechts éénmaal had hij vleesch geproefd — een domme trapgans die op een paar centimeter van zijn onbewegelijken kop was neergestreken en die dood was voor ze begreep wat haar den bliksemsnelle slag had toegebracht. Dit was zijn eenige maaltijd; maar verder kwamen er geen vogels, de zeehonden waren verdwenen en geen enkele visch kwam dicht genoeg in de nabijheid om den beer eenige kans te geven hem te doden. Hij werd met den dag magerder en zwakker, tot het hem moeite kostte zijn ijsdomein te beklimmen; en met den dag werd de schots kleiner, tot het leek alsof het een race was tusschen het ijs en het dier, wie het eerst zou verdwijnen in het natte element. Maar hier trad het noodlot tusschenbeide en maakte een einde aan dien onnatuurlijken wedloop. Langzamerhand was het ijs naar een gebied gedreven, waar wel eens schepen kwamen; en eens op een dag, toen een vrachtboot op korten afstand van de schots voer, zag iemand op het dek den neerhurkenden beer. De zee was kalm en de kapitein behoefde geen haast te maken; dus streken zij een boot en ging de bemanning op de berenjacht. Daar ze veel gehoord hadden van de woestheid van ijsberen, gingen de mannen er zwaar bewapend en niet weinig opgewonden heen. Maar de wijze waarop de beer ze ontving, ontwapende hen. Te hopeloos om vrees, of haat, of verbazing te kennen, keek het wanhopige dier hen aan met een smeekenden blik, dien ze niet konden misverstaan. Met een begrijpelijk wantrouwen voor zooveel meegaandheid, bonden en muilbandden zij hem losjes en namen hem mee aan boord. Daar ontfermde de kok zich over hem, gaf hem wat warme soep en maakte hem door een met zorg gekozen diët weer gezond. Zoodra hij weer beter was, was de heele bemanning opgetogen over den jongen beer. Zijn vacht was dik en mooi, met hier en daar een gouden glans in het smettelooze wit. Zijn gebit en klauwen waren volmaakt en in de kleine, ondoorgrondelijke oogen waarmee hij alles wat op het schip gebeurde gadesloeg, blonk een ongewoon verstand. Niettemin, al werd hij nooit kwaadaardig, gelukte het niemand, zelfs niet zijn vriendelijken oppasser, den kok, meer intiem met hem te worden. Hij toonde zich volmaakt onverschillig jegens ieder die hem naderde, terwijl hij daarentegen in al wat er gebeurde een onuitputtelijke belangstelling betoonde. Met een ijzeren ketting vastgelegd aan een standvink bij de kombuis, stond hij uren lang zijn slangachtigen kop te draaien en zijn lichaam heen en weer te schudden. Maar er gebeurde niets op het dek of in de masten, wat zijn scherpen blik ontging. Blijkbaar was zijn onverschilligheid niet een uiting van domheid en dus had iedereen, van den kapitein tot den lichtmatroos, het grootste respect voor hem. Toen het schip ten slotte na een voorspoedige reis een haven bereikt had, werd dit respect nog verhoogd door den prijs dien de direktur van een dierentuin

SLANGEN ALS BOOMBEWONERS.

voor hem betaalde. Nu begon voor den beer een leven, dat, nadat het eerste onaangename nieuwtje eraf was, bijna zijn geestkracht brak door het eentonige en beperkte van de ruimte waarin hij zich bevond. Zijn ijzeren kooi was ruim — voor een kooi — en gebouwd onder de schaduw van een overhangende rots; en een vijver gevoed door een bron die aan den voet van de rots ontsprong, voorkwam dat de hitte van den zuidelijken zomer absoluut ondragelijk voor hem werd. Maar de starende, grijnzende menschedrommen, die zonder ophouden langs de staven van zijn kooi liepen, vervulden hem van machteloze woede; en met den dag groeide er een sterker heimwee in zijn hart. Het voedsel, dat zijn oppasser hem bracht, at hij gulzig genoeg, maar door een onverklaarbare gril gedreven liet hij de aardnoten, die de menschen hem door de tralies toewierpen, onaangeroerd liggen. Hij zag, dat de andere beren in de naburige kooien die kleine, droge dingen gretig aten en vroegen om meer; maar hij raakte ze niet aan. Bovendien irriteerden de luidruchtige musschen, die soms vlak voorbij zijn neus vlogen, hem onophoudelijk; en een enkelen keer trof hen de slag van zijn onfeilbaren poot, wat hem voor een oogenblik zijn ergernis deed vergeten. Zoo 'n kleinen buit vrat hij dan met een genoegen, dat het lekkerste wat zijn oppasser hem bracht, hem nimmer schonk. De eenige oogenblikken waarin zijn naar huis hunkerend hart kon voorwenden, dat het de eenzame vlakten, de doodsche rotsgebergten, de kleine door sneeuw omgeven bebloemde dalen en de roepstem van het eeuwige ijs vergat,

waren als hij in de stilte van den paars-grijzen dageraad zich ongezien kon wentelen in den heerlijk koelen vijver en kon droomen dat het blaffen der zeehonden in hun bassin aan de overzijde van den tuin de stem van zijn verloren tehuis zelf was. Maar de komst van den eersten slaperigen oppasser verstoorde zijn illusie en joeg hem terug naar zijn rots, waar hij den heelen dag somber zijn kop stond heen en weer te schudden. Zoo verliep langzaam de zomer en de mooie, droge herfst; en in plaats dat hij aan dit leven gewend raakte, werd de beer steeds somberder. Zijn eetlust verminderde en zijn mooie huid verloor haar leven en elasticiteit. De

oppassers waren teleurgesteld. Aanvankelijk hadden zij gedacht, dat zij spoedig zijn vertrouwen zouden winnen, omdat hij schijnbaar zoo meegaand was en zulk een verstandigen kijk had. Maar nu gaven zij de hoop op een betere verstandhouding op en deden wat zij konden om te voorkomen dat hij wegwijnde. Toen de winter kwam met kille regens en ijzel en wat felle vorst, snoof de banneling enkele dagen de lucht hoopvol op en verviel toen in diepere somberheid. Toen kwam er een sneeuwbus. Toen de groote vlokken om hem heen vielen, werd hij woest van opwinding, liep met opgeheven kop in zijn kooi rond, sprong in en uit den vijver en ging spelenderwijs tegen de tralies van zijn kooi op staan. Zoolang de sneeuwbus duurde zag hij niemand en vergat te eten. Maar binnen een dag was die zachte sneeuw weer verdwenen en hij vond geen voldoende troost in het dunne laagje ijs, dat zich aan den rand van zijn vijver vastzette. Hij scheen zich bedrogen te voelen in zijn innigste hoop en zonk steeds dieper weg in zijn sombere moedeloosheid; tot er ten slotte dagen kwamen, waarop niets hem meer uit het verste hoekje van zijn hok kon lokken. Enkelen der oppassers dachten, dat dit niets anders was dan de slaperigheid, die, in zijn eigen domein, voorafging aan den langen winterslaap. Maar een, die meer verstand had van den aard der dieren in de vrije natuur, verklaarde dat hij aan heimwee leed en dat de banneling te gronde ging aan zijn smachten naar zijn eigen bevroren Noorden.

(Wordt vervolgd).